

Πώς γιάζευαν στη Θράκη : Πρωτοβόλα 35 δὲ Θράκη

γ'

Βάζνε ρουχο τῆς πατημένης στὸ ἄστρο καὶ ξαστρούζεται ἢ τὸ ἀφίνε
στὴ βρούσ' πάνω στὴ πέτρα πού τρέχει τὸ νερό.

Τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωὶ τὸ φορεὶ βρεμμένο καὶ γιανίσει.

Καστανιές

119. Γιὰ νὰ μὴ πατιοῦνται.

Γιὰ νὰ μὴ πατιοῦνται, νύχτα στὴ βρούση δὲ πήγαιναν, θὲ νὰ λα-
λήσ' τ' ἀρνίθ' κ' ὕστερα. Τὰ ζῶα δὲν τὰ ταίζαν τὴ νύχτα, τὴν αὐγὴ νὰ
λαλήσ' τ' ἀρνίθ' νὰ δγιούνε καὶ τὴν Ἀλετριπόδα 1) κ' ὕστερα, ὠρολόγια
τότε δὲν εἶχανε κ' ἔβλεπαν τὰ σημάδια τ' οὐρανοῦ. Τὴ νύχτα δὲν ἄφιναν
ἀνοικτὸ παράθυρο, ὅταν τύχαινε κακιὰ ὥρα φύσας κακὸς ἀγέρας καὶ
πάθαιναν.

120. Γιὰ τὸ πάτημα τῆς λεχούσας.

Κεῖν' πού κάνει τὴ γητεῖα θὰ σηκώθει νὰ πάγη μεσάνυχτα. Πίσ' τῆς
δὲ πρέπ' νὰ γυρῖσ' νὰ δγιῇ, σκύλος νὰ μὴ γαυγίσ', στὴν κάμαρα πού θὰ
πάγει κ' ἔχνε τὴν λάμπα ἀναμμέν' θὰ τὴν σβύσ' νὰ γίν' σκοτιδα.

Ἡ ἄρρωστη θὰ εἶναι κατὰ ἡλίου γυρισμένη καὶ θὰ ἔχ' κάτ' ἀπ' τὸ
μαξιλάρι τῆς μαυρομάνικο μαχαίρι.

Ἡ γιάτραινα θὰ τὸ βάλ' στῆς λεχούσας τὸν ὄφαλό, νὰ τὸν ἀκου-
μπάη τὸ μανίκι κ' ἢ μύτ' ἐπάγω, θὰ ξαλλωθεῖ πάνω τῆς καὶ θὰ πεῖ
τρεῖς φορὲς :

Καλὴ σπέρα σου κακό,

ὡς πού νάλθ' ἡ μέρα νὰ μὴ σὲ βρῆ.

Ἄγιὰ Μαρίνα ἀνέβαινε ἀπὸ τὸ Γεροσέλιο 2)

τὸ καλαμάρι τῆς κρατεῖ καὶ τὴ γητεῖα τῆς λέγει·

Ἄ Γιώργη μ', δύσηνε, δύσηνε καὶ τρίσηνε,

δέσε καὶ χαλίνωσε τὴ Γίλλου 3) καὶ τὸ Μιαρὸν

τὸ κακὸ τὸ πονηρὸ, καταπόδι τὸ Κλωθὸν

καὶ τὴ νύχτα περπατεῖ καὶ τὰ τζιτζιζαλα 4) φορεῖ.

Νὰ πάγη σαράντα ὄργιες πίσω μακρυνά

ἐκεῖ πού ψήν' ὁ ἥλιος τὸ ψωμί

1) Ζυγός.—2) Ἱεροσόλυμα.—3) Δαιμόνιο φθονερό καὶ παιδοκίονο.

4) Ροῦχα παληά, κουφέλια.

κι' ὁ ἄνεμος τὴν πῆττα.
 Νὰ σχισθῆ ἡ γῆς σαράντα ὀργιές
 νὰ πάρη τὸ κακὸ μέσα.

Καὶ γιατρούεται.

Αὐτὸ πρέπει νὰ γίνῃ: Δευτέρα βράδ' Τρίτ' ξημέρωμα, Τετάρτη βράδ'
 Πέμπτ' ξημέρωμα, Παρασκευὴ βράδ' Σαββάτο ξημέρωμα.

Τὸ κακὸ σκάν' κ' ἡ πατημένη γίνεται καλὰ. Ἀνάθεμα στὴ κα-
 κιά ὥρα.

Ἡ λεχοῦσα πατιέται σὰ τὴν δγῆ ἄλλ' ἀσαράντιστη λεχοῦσα, σὰ διο-
 θυῶνε πρέπει ν' ἀλλάζνε βελόνι καὶ νὰ ποῦνε:

Καὶ σὺ προκομμέν' καὶ γὼ προκομμέν'.

Ἄν δὲν ἀλλάζνε βελόνι καὶ μελετήσ' ἡ μιὰ καὶ πεῖ:

Γὼ προκομμέν' καὶ σὺ ἀνυπρόκοπη,
 τότες πατιέται ἡ ἄλλη καὶ ζοριόζει καὶ τῆς ἄλλης τὸ παιδί.

Μέσα στὴν κάμαρα τῆς λεχοῦσας δὲν ἔβαζαν ξεστὸ ψωμί καὶ σαράν-
 τα μέρες σὰ βασίλευε ὁ ἥλιος δὲν ἔβαζαν τίποτε ἀπ' τὸ σπίτι.

Δὲν ἄφιναν μονάχη τὴ λεχοῦσα μέσα στὴν κάμαρα, ἂν τὴν ἄφιναν
 τότε ἔβαζαν πάνω στὴ λεχοῦσα τὴ σκουπα καὶ μελετοῦσαν:

Ὅπως ἡ σκουπα φυλάγει τὸ σπίτι
 νὰ φυλάξ' καὶ τὴ λεχοῦσα.

Ἡ ἄφιναν τὴ μασχιά καὶ μελετοῦσαν:

Ὅπως ἡ μασχιά φυλάγει τὸ σπίτι καὶ δὲ βγαίν' ὄξω
 νὰ φυλάξ' καὶ τὴ λεχοῦσα.

Ἐμπηγαν στὸ προσκέφαλό τς 3 καρφίτσες, τὰ κεφάλια τους ἀπόξω
 κ' ἔβαζαν κάτ' ἀπ' τὸ προσκεφάλι ἓνα περόνι καὶ τότε δὲν κόντιζε ¹⁾ κανέ-
 να ξωτερικό ²⁾).

Ὡς στὶς ὀχτὼ μέρες ὅταν πήγαιναν στὴ λεχοῦσα, πρῶτα πήγαιναν
 νὰ καθήσασ' ἄλλη κάμαρα, γιὰ θὰ πήγαιναν στὸ ἀποχωρητήριο γιὰ νὰ
 μείν' ἐκεῖ τὸ κακὸ, κ' ὕστερα νὰ ἔμπαιναν στῆς λεχοῦσας τὴν κάμαρα.
 Αὐτὸ γίνονταν κι' ὡς στὶς σαράντα ἅμα βασίλευε ὁ ἥλιος.

Ὅταν ἡ λεχοῦσα ἦταν ἀσαράντιγη ³⁾, σαράντα μέρες ὅταν βράδνυζε
 ἄφιναν τὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ ἀκράνοιχτη καὶ τὸ θυμιατὸ ³⁾ κει μπρὸς κ'
 ἔκαιε τὸ θυμιάμα. Σὰν εἴρχονταν ὄλοι τοῦ σπιτιοῦ, ἡ πόρτα δὲ ματά-
 νοιγε ὄλ' τὴ νύχτα καὶ τὸ θυμιατὸ ἔμνισκε ὡς τὸ προυνό.

Ἄν τὴ νύχτα ἄνοιγε ἡ πόρτα τοῦ σπιτιοῦ καὶ τύχαινε ³⁾ κακιά ὥρα

1) Δὲν πλησίαζε.— 2) Ὁ ἔξω ³⁾ πὸ δῶ.— 3) Ἀσαράντιστη.

καὶ αὐτὸς ποὺ μπῆε μέσα δὲν ἄφσε τίποτε ἔξω ἀπ' τὴ πόρτα, μπαστοῦνι,
 φόρεμα, μαντήλι, γιὰ ἄλλο τίποτε ἀπὸ πάν' του, τότε, Παναγία νὰ φυλά-
 γη, τὸ καταπόδι τ' ἔμπαινε τὸ κακὸ πράμα καὶ πατιούντανε ἡ λεχοῦσα
 καὶ τὸ μωρό

Σὰν γύριζε καμιά ἀπ' τὸ λείψανο καὶ πήγινε ἴσια στὴ λεχοῦσα.

Σὰν πέρασε λείψανο ἔξω ³⁾ πὸ τὸ σπίτι κὶ ἀνατρίχιασε κι' ἔτρυχε κακιά
 ὥρα πατιούντανε.

Σὰν ἦτανε τὴ νύχτα ἡ λεχοῦσα πλαγιασμένη στὴ στρωμνὴ καὶ πῆ-
 γαινε τὸ φεγγάρι πάνω της, τὴν πατοῦσε καὶ φεγγαριάζονταν, καθὼς
 τὸ μωρὸ καὶ τὴν ἄροωστη σὰν τοὺς ἔβλεπε τὸ φεγγάρι.

φανερί

κι' ὁ ἄνεμος τὴν πῆττα.
 Νὰ σχισθῆ ἡ γῆς σαράντα ὄργιες
 νὰ πάρη τὸ κακὸ μέσα.

Καὶ γιάτρεύεται.

Αὐτὸ πρέπει νὰ γίνῃ: Δευτέρα βράδ' Τρίτ' ξημέρωμα, Τετάρτη βράδ'
 Πέμπτ' ξημέρωμα, Παρασκευὴ βράδ' Σαββάτο ξημέρωμα.

Τὸ κακὸ σκάν' κ' ἡ πατημένη γίνεται καλὰ. Ἀνάθεμα στὴ κα-
 κιά ὥρα.

Ἡ λεχοῦσα πατιέται σὰ τὴν δγῆ ἀλλ' ἀσαράντιστη λεχοῦσα, σὰ διο-
 θοῦνε πρέπει ν' ἀλλάζνε βελόνι καὶ νὰ ποῦνε:

Καὶ σὺ προκομμέν' καὶ γὼ προκομμέν'.

Ἄν δὲν ἀλλάζνε βελόνι καὶ μελετήσ' ἡ μιὰ καὶ πεῖ:

Γὼ προκομμέν' καὶ σὺ ἀνυπρόκοπη,

τότε πατιέται ἡ ἄλλη καὶ ζοιρῶζει καὶ τῆς ἄλλης τὸ παδί.

Μέσα στὴν κάμαρα τῆς λεχοῦσας δὲν ἔβαζαν ζεστὰ ψωμί καὶ σαράν-
 τα μέρες σὰ βασίλευε ὁ ἥλιος δὲν ἔβγαζαν τίποτε ἀπ' τὸ σπίτι.

Δὲν ἄφιναν μονάχη τὴ λεχοῦσα μέσα στὴν κάμαρα, ἂν τὴν ἄφιναν
 τότε ἔβαζαν πάνω στὴ λεχοῦσα τὴ σκότυα καὶ μελετοῦσαν:

Ὅπως ἡ σκότυα φυλάγει τὸ σπίτι
 νὰ φυλάξ' καὶ τὴ λεχοῦσα.

Ἡ ἄφιναν τὴ μασχιά καὶ μελετοῦσαν:

Ὅπως ἡ μασχιά φυλάγει τὸ σπίτι καὶ δὲ βγαίν' ἔξω
 νὰ φυλάξ' καὶ τὴ λεχοῦσα.

Ἐμπηγαν στὸ προσκέφαλό τς 3 καρφίτσες, τὰ κεφάλια τους ἀπόξω
 κ' ἔβαζαν κάτ' ἀπ' τὸ προσκεφάλι ἓνα περόνι καὶ τότε δὲν κόντιζε ¹⁾ κανέ-
 να ξωτερικό ²⁾).

Ὡς στὶς ὀχτὼ μέρες ὅταν πήγαιναν στὴ λεχοῦσα, πρῶτα πήγαιναν
 νὰ καθήσνε σ' ἄλλη κάμαρα, γιὰ θὰ πήγαιναν στὸ ἀποχωρητήριο γιὰ νὰ
 μείν' ἐκεῖ τὸ κακὸ, κ' ὕστερα νὰ ἔμπαιναν στῆς λεχοῦσας τὴν κάμαρα.
 Αὐτὸ γίνονταν κι' ὡς στὶς σαράντα ἅμα βασίλευε ὁ ἥλιος.

Ὅταν ἡ λεχοῦσα ἦταν ἀσαράντιγη ³⁾, σαράντα μέρες ὅταν βράδναζε
 ἄφιναν τὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ ἀκράνοιχτη καὶ τὸ θυμιατὸ 'κεῖ μπρὸς κ'
 ἔκαιε τὸ θυμιάμα. Σὰν εἴρχονταν ὅλοι τοῦ σπιτιοῦ, ἡ πόρτα δὲ ματά-
 νοιγε ὅλ' τὴ νύχτα καὶ τὸ θυμιατὸ ἔμνισκε ὡς τὸ προυνό.

Ἄν τὴ νύχτα ἄνοιγε ἡ πόρτα τοῦ σπιτιοῦ καὶ τύχαινε κακιά ὥρα

1) Δὲν πλησίαζε.— 2) Ὁ ἔξω 'πὸ δῶ.— 3) Ἀσαράντιστη.

καὶ αὐτὸς ποὺ μῆτε μέσα δὲν ἄφνε τίποτε ἔξω ἀπ' τὴ πόρτα, μαστοῦνι,
 φόρεμα, μαντήλι, γιὰ ἄλλο τίποτε ἀπὸ πᾶν' του, τότε, Παναγία νὰ φυλά-
 γη, τὸ καταπόδι τ' ἔμπαινε τὸ κακὸ πράμα καὶ πατιούντανε ἡ λεχοῦσα
 καὶ τὸ μωρὸ

Σὰν γύριζε καμιά ἀπ' τὸ λείψανο καὶ πῆγινε ἴσια στὴ λεχοῦσα.

Σὰν πέρασε λείψανο ἔξω 'πὸ τὸ σπίτι καὶ ἀνατρίχιασε κ' ἔτυχε κακιά
 ὥρα πατιούντανε.

Σὰν ἦταν τὴ νύχτα ἡ λεχοῦσα πλαγιασμένη στὴ στρωμνὴ καὶ πῆ-
 γαινε τὸ φεγγάρι πάνω της, τὴν πατοῦσε καὶ φεγγαριάζονταν, καθὼς
 τὸ μωρὸ καὶ τὴν ἄρρωστη σὰν τοὺς ἔβλεπε τὸ φεγγάρι.

Πώς γιάτρειαν στή θράκη . Που γιάτρειαν 35 στή θράκη

118. Η παύση

Βάζνε ροῦχο τῆς πατημένης στο ἄστρο και ξαστρούζεται ἢ τὸ ἀφίνε . 229 . 231
στή βούσ' πάνω στή πέτρα πού τρέχει τὸ νερό.

Τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωὶ τὸ φορεῖ βρεμμένο και γιανίσκει.

Καστανιές

119. Γιὰ νὰ μὴ παιοῦνται.

Γιὰ νὰ μὴ παιοῦνται, νύχτα στή βούση δὲ πήγαιναν, θὲ νὰ λα-
λήσ' τ' ἀρνίθ' κ' ὕστερα. Τὰ ζῶα δὲν τὰ ταίζαν τὴ νύχτα, τὴν αὐγὴ νὰ
λαλήσ' τ' ἀρνίθ' νὰ δγοῦνε και τὴν Ἀλετριπόδα 1) κ' ὕστερα, ὠρολόγια
τότε δὲν εἶχανε κ' ἔβλεπαν τὰ σημάδια τ' οὐρανοῦ. Τὴ νύχτα δὲν ἄφιναν
ἀνοικτὸ παράθυρο, ὅταν τύχαινε κακιὰ ὦρα φύσαε κακὸς ἀγέρας και
πάθαιναν.

120. Γιὰ τὸ πάτημα τῆς λεχοῦσας.

Κεῖν' πού κάνει τὴ γητεία θὰ σηκώθει νὰ πάγη μεσάνυχτα. Πίσ' της
δὲ πρέπ' νὰ γυρίσ' νὰ δγῆ, σκύλος νὰ μὴ γαιγίσ', στήν κάμαρα πού θὰ
πάγει κ' ἔχνε τὴν λάμπα ἀναμμέν' θὰ τὴν σβύσ' νὰ γίν' σκοτιδα.

Ἡ ἄρρωστη θὰ εἶναι κατὰ ἡλιού γνοσημενη και θὰ ἔχ' κατ' ἀπ' τὸ
μαξιλάρι της μαυρομάνικο μαχαίρι.

Ἡ γιάτραιναι θὰ τὸ βάλ' στῆς λεχοῦσας τὸν ὄφαλό, νὰ τὸν ἀκου-
μπή τὸ μανίκι κ' ἢ μύτ' ἐπάγω, θὰ ξαπλώθει πάνω της και θὰ πεῖ
τρεῖς φορὲς :

Καλὴ σπέρα σου κακό,

ὦς πού κάλθ' ἢ μέρα νὰ μὴ σὲ βρῆ.

Ἄγια Μαρίνα ἀνέβαινε ἀπὸ τὸ Γεροσέλιο 2)

τὸ χαλαμάρι της κρατεῖ και τὴ γητεία της λέγει·

Ἄε Γιώργη μ', δύσηνε, δύσηνε και τρεῖςηνε,

δέσε και χαλίνωσε τὴ Γίλλοῦ 3) και τὸ Μιαρὸ

τὸ κακὸ τὸ πονηρὸ, καταπόδι τὸ Κλωθὸ

και τὴ νύχτα περπατεῖ και τὰ τζάτζαλα 4) φορεῖ.

Νὰ πάγη σαράντα ὄργιες πίσω μακρὰ

ἔκει πού ψὴν' ὁ ἥλιος τὸ ψωμί

1) Ζυγός.—2) Ἱεροσόλυμα.—3) Δαιμόνιο φθονερὸ και παιδοκίονο.

4) Ροῦχα παληά, κουρέλια.

Βράζνε τῆς ροδοδάφνης τὰ φύλλα μὲ τὸ νερὸ καὶ μὲ κείνο λούγονται καὶ βγάζνε μαλλιά.

Φανάρι

108. "Όταν σὲ πλακώσ' ἡ μώρα ²⁾).

Κάμνεις τὸ σταυρὸ σ' καὶ λὲς τὸν ξορκισμό :
Μαύρη κερὰ Μαγδαληνή,
πῶς πλαγιάζεις ³⁾ μοναχή ;
— Δὲ πλαγιάζω μοναχή,
ἔχω Πέτρο, ἔχω Παῦλο,
ἔχω δώδεκ' Ἀποστόλοι.
Τὰ βαγγέλια ἀνοιχτά,
ἀνοιχτά παρανοιχτά ⁴⁾
κι' ὁ Χριστὸς τὰ μελετᾷ.
Τοῦ Χριστοῦ τὸ δεκανίκι
στὸ προσκέφαλό μου τῶχω,
ὅποιος ἔλθει κατὰ μένα,
κατακέφαλα τὸν πέρνω.
Μαύρη κάτα ⁵⁾ στή γωνιά μου,
μαῦρος σκύλος στήν αὐλή μου.
Μαυρομάνικο μαχαῖρι
ἀπὸ κάτ' τὴν κεφαλὴ μου

Ἑλληνικῆς Στεμοῦλης Σαραντῆ
Πῶς γιάτρευαν στή Θράκη

« Βερενίκη » Ἀθήναι
τ. θ'. 1938

Φανάρι

III. Μαγνητικὸ κερὶ τὸ πλάκωσι, ἐν γωνίᾳ κεφαλῆς
Μιάς κοπέλλας ὁ ἀρβωνιαστὴς τὴν παρῴσε κι' ἀγάπησε ἄλληνα.
Ἡ μάνα τ' γιὰ νὰ σαθῆ τὴν ἄλληνα πῆρε τὸ φακίολ' τῆς τὸ καλὸ κ'
ἔκανε μάγια. Ὁ γιὸς τῆς ξεμάκρυνε καὶ πῆρε τὴν ἀρβωνιαστικιά τ'
Παντρεύτηκαν κι' ὡς τὰ τελευταῖα ἐξηγῶν ἀγαπημέν'.

Φανάρι

8'

Ἀπὸ τὰ κουφέτα τῆς χαρᾶς ἂν κανεὶς ἔχ' ὄχθρα τὸν γαμπρό, γιὰ τὴ
νύφη, τοὺς κάμνει μάγια.

Μιά ἐροῖσε μέσα στὸ πηγᾶδι κουφέτα καὶ 30 ἀλογίσσιες τρίγες, 1
ἄσυρτο ¹⁾ σαπουνί, 60 βελόνια καινούργια, 3 γαλάζια γνάβινα μάτια, 1
κομμάτι πανὶ ἀπὸ τὸ φουστάνι τῆς νύφης.

Ἄν ἔλθωνε τὸ σαπουνί θὲ νὰ πεθάν' ἡ νύφη, μόνε τραβώντας μὲ
τὸν κουβὰ νερὸ ἀπ' τὸ πηγᾶδι σκάλωσαν καὶ βγήκαν. Μαζὺ ἦτανε καὶ τὰ
κουφέτα λυωμένα ποὺ ἀπόμναν μόνε τ' ἀμύγδαλα ποὺ εἶχαν μέσα.

Φανάρι

Στὸ Φανάρι μιὰ γυναῖκα νοπολουμένη ¹⁾ πῆγε κ' ἔβγαλε νερὸ ἀπ'
τὸ πηγᾶδι κ' ἔσκυψε κ' εἶδε τὸ ἴσκιο τῆς. Κεῖν' τὴν ὥρα μῆκε τὸ κακὸ
μέσα. Ἀπὸ τότε τὴ νύχτα δὲν ἠσύχαζε, εἶρχονταν κάθε βράδυ ὁ ἴσκιος
καὶ μπερδεύονταν μαζί τῆς καὶ δὲν τὴν ἄφινε ἡσυχία καὶ δὲν τὴν ἄφινε
νὰ χαρῆ τὸν ἄντρα τῆς καὶ τὰ παιδιὰ τῆς.

Ἐκανε χάρες μὰ τίποτε δὲ τὴν ὠφέλησαν. Τὴν εἶπαν: ἂν ἔκαμενε ὁ
ἄντρας τῆς μιὰ θνιμωνιά μὲ χορτάρι καὶ στή μέσ' στή θνιμωνιά ἔμπαινε
κείνη καὶ τὴν ἔδινε φωτιά, θὰ καίονταν ὁ ἴσκιος καὶ θάβρισκε τὴ σω-
τηρία.

130. Γιὰ τὸ κεφάλι ἂν θορπο β' γιὰ παιδί, γιὰ ἴσα, βοῦβαλῖα
Τοῦ χοράκου τὴ φωλιά κάπνιζαν τὸν ματιαγμένο ἄνθρωπο καὶ τὸ
ματιαγμένο ζῶο καὶ γιαιτρεύονταν.

Φανάρι

α'

Κουπανίζεις τὸ καλαγκίδι μὲ ἄσπρο κρομμύδι καὶ λίγη θειακὴ καὶ
τὸ βάζεις ἐπάνω. νιανίσκει.

149. Γιὰ τὸ πόνον στ'

Φανάρι

Ἐπερναι τὴν ἀγελαδίσια κουπριά ζεστή, ζεστή καὶ τὴν ἔβαζαν
ἀπὸν στὸν πόνο καὶ περνοῦσε. Πόνον λαμοῦ, πόνο χειροῦ, πόνο κοιλιᾶς,
ἄφραχτο γιαιτρικό.

151. Τὸ σφαγίδι ¹⁾ τοῦ πλευροῦ.

Φανάρι

Ἑλληνικῆς Σταμούλης Σαρανῆ

Νὰ βάνη λίγο λάδι καὶ λίγο κάνναβο λινάρι καὶ θὰ πεῖ :

Τρία ἀδέλφια ἦτανε
πῆραν τ' ἀξινάρια τους
καὶ πῆγαν στὸ ὄργο βουνό,
νὰ κόψουν τὸν Χριστὸ ἀσήμαντρο ²⁾
τὴν Παναγιά πατερίτσα,
καὶ τὸν ἅϊ Γιώργη δεκανίκι.
Βαρεῖ μιά, βαρεῖ δυό,
τινάχθηκε ἡ ὀξιά,
βαρεῖ τὸ νιὸ στὸ βυζί,
στριγγίζει, μουγγρίζει.
Τ' ἄκσαν οἱ ἀγγέλοι
κατέβηκαν καὶ ρώτησαν:

«Τί ἔχει ὁ νιός
καὶ στριγγίζει καὶ μουγγρίζει»

— Νά, τρία ἀδέλφια ἦτανε,
πῆραν τ' ἀξινάρια τους
καὶ πῆγαν στὸ ὄργο βουνό,
νὰ κόψουν τὸν Χριστὸ ἀσήμαντρο
τὴν Παναγιά πατερίτσα,
καὶ τὸν ἅϊ Γιώργη δεκανίκι.
Βαρεῖ μιά, βαρεῖ δυό
τινάχθηκε ἡ ὀξιά
καὶ βαρεῖ τὸ νιὸ στὸ βυζί
καὶ στριγγίζει καὶ μουγγρίζει.

Κ' εἶπαν οἱ ἀγγέλοι :

Πάρε κάνναβο
κι' ἀπ' τῆς ἐλιάς τὸ λάδι
καὶ βάλ' τὰ πέντε δάχτυλα
κι' ἄλειψε τὸ νιό,
νὰ γιάνη τὸ πλευρό.

Ἐνα κορίτσι δέκα χρονῶ νὰ δέση τὸν κάνναβο στὸ χέρι τ' ἄρρω-
στου καὶ νὰ πῆ:

Σὰν ἔρθω καὶ κοιμηθῶ κοντά σ'
τότε νὰ σὲ πονέσ' τὸ πλευρό σ'.

Τρεῖς μέρες τὸ φορεῖ, ὕστερα τὸ λυοῦνε καὶ τὸ δίνει δρόμο στὸ ρέμα.

1) Ὁ πόνος τοῦ πλευροῦ.— 2) Σήμαντρο.

Φανάρι

153. Γιὰ τὴν πρηξιμὰ

Κουπανίζεις τὰ ἀγκιναρόφυλλα καὶ τὰ βάζεις ἐπάνω στὸ πρηξιμο,
ὅ,τι πρηξιμο εἶναι, θεραπεύεται.

Φανάρι

158. Τὰ β' σπασίμο(υῖα)

Καθαρίζεις τὰ κοκκιά τὰ βράξεις σὰν φάβα, βρακώνεις τὸν σπασμέ-
νο καὶ θεραπεύεται.

163. Γιατρίο ¹⁾ γιὰ τὸ σπυρί

Φανάρι

Ροδοδάφνη φύλλα τὰ καίνε, τὴ στάχτη τὴ δουλεύνε μὲ λίγο λάδι,
γίνεται ἀλοιφή γιὰ τὰ σπυρία.

—2) Ὑστερα, κατόπι.

Φανάρι

- σήμερα κυρά μας ή Παναγιά
 άπ' τούς ούρανοὺς ἐκατέβαινε,
 5 σπάργανα κρατοῦσε, κερὶ ἀναφτε
 καὶ τὸν Ἅγιον Γιάννη παρακαλεῖ :
 — Ἄϊ Γιάνν' ἀφέντη καὶ βαπτιστή,
 σήκω νά βαπτίσης Κύριου παιδί,
 μέ τὰ θυμιατούρια στὰ δάκτυλα,
 10 ἴπείγομαι καὶ θέλω καὶ προσκυνῶ.
 Αὔριο θ' ἀνέβω στὸν οὐρανό,
 ν' ἀπολύσω βαῦλα κατὰ τὴν γῆν,
 νά καταπατίσω τὰ ζούζουλα,
 νά κατασυντρίψω τὰ εἴδωλα.
 15 Καὶ ἔτη πολλὰ καὶ τοῦ χρόνου.

37

Φανάρι

σ. 16.

- Κάθουνταν ή Κερά μας ή Παναγιά
 κάτω στὸ Γιόρδανο τὸν ποταμό,
 σπάρδαλα βαστάει, χρυσά κερία
 καὶ τὰ θυμιατούργια στὰ δάκτυλα
 5 τὸν Ἅϊ Γιάννη περικαλεῖ.
 — Ἄϊ Γιάνν' ἀφέντη καὶ Πρόδρομε,
 γιὰ καρτέρησέ με ὡς τὸ ταχύ,
 γιὰ ν' ἀνέβ' ἐπάνω σ' ἑφτά οὐρανοὺς
 καὶ σ' ἑφτά ἀγγέλοι,
 10 νά καρτερήσω τὸν Κύριό μ',
 νά με δόσῃ λόγο καὶ θέλημα.
 Τότε νά βαπτίσω Θεοῦ παιδί,
 τότε νά μυρώσω Κύριου μ' παιδί,
 γιὰ νά ρίξω τ' ἄστρο καὶ στὸ βουνό.
 15 Ν' ἀγιασθοῦν οἱ βρύσες καὶ τὰ νερά,
 ν' ἀγιασθῇ κι' ὁ Γιόρδανος μέ τὴν Κερά
 νά κατασιγήσουν τὰ Ζούζουλα,

133

Φανάρι.

σ. 52.

ΤΡΑΓΟΥΔΑΚΙΑ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ

- Φορτώσαμε στὸν ποντικὸ
 ἔννια κοιλά ροβίθια
 καὶ στὰ μεσοσάμαρα
 σαράντα κολοκύθια.
 5 Τὰ κολοκύθια εἶχανε νερό
 καὶ τὸ νερὸ βατράχια
 καὶ τὰ βατράχια λάλαγαν
 κι' ὁ ποντικὸς ἐσκιάχτη,
 καὶ τὸ φορτιό του τῆριξε
 10 καὶ πλαλῶντας φεύγει.
 Μέσα στ' ἀμπάρια τρύπωσε
 κ' ἡ μάνα του τοῦ λέγει.
 «Ποῦ πᾶς παιδί μου ποντικέ,
 ποῦ πᾶς καλέ μ' Ζαφεῖρη ;
 15— Πάγω στὴν Πόλη γι' ἄρματα
 καὶ στὴ Φραγκιά γιὰ ροῦχα,

*Νά Λαμάρβ'ον
ζά-υρ'ι*

114

Φανάρι.

Τσίγκρι, τσίγκρι, για λελί,
στοδ κασάπη τήν αύλη
φύτρωσε μιὰ λεμονιά
καί μυρίζουν τὰ κλωνιά.

α. 47.

Μανουρ'οφ'ι

83*)

Φανάρι

Ελα "Υπνε, καί πάρε το,
Χριστέ ποκοίμισέ το.
Πάν' το στοδ Μάη τ' άμπέλι
καί στοδ Γιάννη τδ περιβόλι.

α. 37.

5 Κόψε το ένα σταφύλι,
δόσε το κ' ένα καρπούζι,
τδ σταφύλι νά τδ φάη,
τδ καρπούζι νά τδ παίζη.
Νά κοιμάται σάν τ' άρνέλι,
νά ξυπνᾷ σά μωσαρέλι.

10

Παιγνώδη

121

Φανάρι.

α. 49.

Τσίμπι, τσίμπι, πούπουλο
καί σταφύδο κούκουτσο.
Πέρν' δ διακος τδ κοντάρι,
καί κτυπά τδν άγελάρη,
5 τι γυρεύεις άγελάρη;
— Κόκκινη φώλια γυρεύω
νά στουπιάσω ν' μαλλιάσω
καί νά πιῶ κρασί νά σκάσω.

Κάλαντα

36

Φανάρι.

α. 15-6

Σήμερα τὰ Φῶτα καί Φωτισμός
καί χαρές μεγάλες στούς ούρανούς,

1) 'Ο σπιτόνεγκούρης ἔδινε σουρβακίδια καί δεκάρα ἢ εικοσάρα καί πή-
γαιναν σ' ἄλλο σπίτι, ἔτρεχαν ὡς τὸ βράδυ καί σουρβακούσανε τοὺς γνωστοὺς.
Τὰ σουρβακίδια ἔτρωγαν τὰ Φῶτα.

2) 'Ο Ζαχ. Παπαντωνίου στὸ Κάλαντα Φῶτων, «'Ελεύθερο Βῆμα» 1936,
'Ιανουαρίου 11, λέγει γιὰ κάλαντα τῶν Φῶτων, ὅμοιο μὲ μικρὲς παραλλαγὲς
μὲ τὰ τρία κάλαντα ποὺ δημοσιεύονται ἐδῶ, ὅτι εἶναι τὸ τεχνικώτερο καί τὸ
μουσικώτερο ἀπὸ τὰ κάλαντα ποὺ ἔχουμε, τὸ τραγούδι τῶν Φῶτων εἶναι ἀσφα-
λῶς ἀπὸ τὰ παλιὰ. Ἔκαμε καλὰ ὁ καιρὸς ποὺ διετήρησε τὴ σεμνὴ αὐτὴ ἀγιο-
γραφία. Βυζαντινὸ ὁμοίωμα στιχοῦργημα βρίσκουμε τὸ ἀπολυτικίο «Οἱ τῶν
'Αποστόλων πρωτόθρονοι καί τῆς Οἰκουμένης διδάσκαλοι» ἀλλὰ τὸ τραγούδι
τῶν Φῶτων ἔχει ἐντελῶς δική του μουσικὴ χάρις στὸ ὀξύτονο τέρμα τῶν στί-
χων του.

(αὐτοσυνθετὸ)

Κάλαρα

29

Φανάρι

Επιμύνη
Σε φωνητάρακι:
Δημοτική Τραγούδι
Θράκι
"Θρακική" Σ.Α.
1939.σ.12.

"Αϊ Βασίλης έρχεται από τὸ Σταυροδρόμι,
φέρνει μουλάρια δώδεκα καμήλια δέκα πέντε,
στή μούλα τὴν κανακαριά κάθεται ὁ "Αϊ Βασίλης.

- "Αϊ Βασίλη μου καλέ, πές μας κανέν τραγούδι.
— "Εγὼ γραμματικός εἶμαι, τραγούδια δὲν ἤξεύρω.
— "Αν εἶσαι καὶ γραμματικός πές μας τὴν ἄλφα βῆτα.
Καὶ στὸ ραβδὶν ἀκούμπησε νὰ πῆ τὴν ἄλφα βῆτα
καὶ τὸ ραβδί ξερό ἦτανε, χλωρὰ βλαστάρια ἀπόλκε,
πὸ κάτω στὴ ριζίτσα του λειβάδια, πρασινάδια,
καὶ πάνω στὴν κορφίτσα του σταυρὸς μαλαματένιος,
καὶ στὰ περικλωνάρια του περδίκια φωλιασμένα.
Βουτούσαν τὶς φτεροῦγές τους κι' ἀγιάζουν τὴν κε-
[ρά τους,
καὶ μάτα ¹⁾ τὶς βουτούσανε κι' ἀγιάζουν τὸν ἅγῳ τους
καὶ μάτα τὶς βουτούσανε κι' ἀγιάζνε τὸν κόσμον ὅλον.

ἔλεγε

νάλε

1

Τῆς θυγατέρας.

Φανάρι.

σ. 5

- Κερά μ', τὴν θυγατέρα σου, κερά μου, τὴν καλή σου,
στά σκοτεινὰ τὴν ἔλουεσαι, στά σκοτεινὰ τὴν πλέκεις
κι' ὄξω στὴν ἀστροφεγγιά κάθεται τὴν στολίζεις.
Κάνεις τὸν ἥλιο πρόσωπο καὶ τὸ φεγγάρι στήθη,
5 καὶ τὸν καθάριο Αὐγερινὸ τὸν βάζεις δακτυλίδι,
καὶ τοῦ κοράκου τὸ φτερό τὸ βάζεις ματοφρύδι.
Γραμματικός τὴν γύρεψε καὶ ψάλλεις θὰ τὴν πάρει
καὶ κείνος ὁ γραμματικός πολλὰ προικιά γυρεύει,
γυρεύει τ' ἄστρα πρόβατα καὶ τὸ φεγγάρι κούπα
10 καὶ τὸν καθάριο Αὐγερινό, τὸν θέλει καλαμάρι.

7

Φανάρι ²⁾.

σ. 3-4

- Χριστοῦ γεννα πρωτογεννα, τώρα Χριστὸς γεννιέται
τώρα Χριστὸς θὰ γεννηθεῖ ἔχμε χαρὰ μεγάλη.
"Ὅλ' οἱ ἀγγέλοι χαίρονται καὶ τὰ δαιμόνια κλαῖνε
καὶ ἡ κερά ἡ Παναγιά ἡ καθαρὸ Μαρία
5 πὺ λούγουνταν, κτενίζουνταν μὲ τὸ καθορονέρι,
ἡ Παναγιά ἐφίλευε καὶ τὸν Χριστὸ κερνοῦσε.
καὶ τὴν Ἁγία Δέσποινα Χριστὸς περικαλοῦσε,
διὰ νὰ δόση τὰ κλειδιά καὶ νὰ τὸν συργιανίση.
Νὰ διῆ τὶς ἀρχοντολογιές, σακκοῦλες βουλωμένες,
10 καὶ τὶς φτωχολογιές λαμπάδες ἀναμμένες,
νὰ διῆ καὶ τὰ μωρὰ παιδιὰ πάν' στά κυπαρισσάκια,
πὺ κελαιδοῦνε ἔμορφα σὰν τὰ περιστεράκια,
καὶ παι(ον) τὸ χουστῆλο | λιομονι(ον) τὸ γάμμο.

1) Ἐπορχίας, Ἡρακλείας. — 2) Ἐπαρχίας Σηλυβρίας.

πού παίζουν τό χρυσόμηλο καί λημονοῦν τίς μάννες.

8

Τοῦ ἀφέντη.

Φανάρι.

Ἐσένα πρέπ' ἀφέντη μου, στίς λίρες νά καθίσης
μέ τ'όνα χέρι νά μετράς καί τ' ἄλλο νά δανείζης,
καί πάλι ξαναπρέπει σου καράβι ν' ἀρματώσης,
καί τὰ σχοινιά τοῦ карабиоῦ νά τὰ μαλαματώσης,
5 καί πάλι ξαναπρέπει σου καρέκλα ἀσημένια,
γιά ν' ἀκουμπήσ' ἡ μέση σου ἡ μαργαριταρένια,
καί πάλι ξαναπρέπει σου κορῶνα στό κεφάλι,
διὰ νά σέ τιμήσωσι μικροί καί οἱ μεγάλοι.

9

Τοῦ γιοῦ.

Φανάρι.

Κερά μου, τόν ὑγιόκα σου, κερά μου, τόν ὑγιό σου,
τὸν ἄλλαξες, τὸν σιόλιες καί στό χωριό τὸν στέλλεις.
Τὸν ἔδειρ' ἡ δασκάλισσα μέ δυὸ κλωνάρια μόσχο,
τὸν ἔδειρε κι' ὁ δάσκαλος μέ τὴν χρυσὴ τὴν βίτσα ¹⁾,
5 πῆρε πῆγε στή μάννα τοῦ δάκρυα φορτωμένος.
— Ὑγιέ μ', ποῦ εἶναι τὰ γράμματά, ὑγιέ μ' ποῦ 'ναι ὁ νοῦς σου;
— Τὰ γράμματά μου στό χαρτί, κι' ὁ νοῦς μου πάει πέρα,
πάει πέρα ἀντίπερα, πέρα στίς μαυρομάτες,
πῶχουν τὰ μάτια σάν ἐλιές, τὰ φρύδια σάν γαϊτάνια,
10 κ' ἔχουν τὰ ματοτσάμπουρα σάν τῆς ἐλιάς τὰ φύλλα,
κ' ἔχουν τὰ μακρυὰ μαλλιά σαράντα πέντε πῆχες.
Κερά μου, τόν ὑγιόκα σου, τὸν μοσχοκανακάρη,
ν' σ' ἀξιώση ὁ Θεὸς παπᾶ νά τὸν ἐκάνης,
νά μπαινοβγαίν' τίς ἐκκλησές, τίς μαρμαροστρωμένες,
15 νά τὸν ρωτοῦν οἱ δάσκαλοι, νά τὸν ρωτοῦν οἱ διάκοι.
— Παπᾶ μ', γιατί μοσκοβολᾶς, παπᾶ μ', γιατί μοσκεύεις;
— Ἡ μάννα μ', ὅταν μ' ἔκανε, κι' ὅταν μέ κοιλοπόννα,
μοσχό—τρῶγε ἀπ' τὸ πουρνό, μόσχο τὸ μεσημέρι
καί τὸ ἡλιοβασίλεμα ἀφράτο παξιμάδι.
20 Ἐδῶ 'ναι ἕνας παλληκάρος, ἐν ἄξιο παλληκάρη,
ἑφτά μικρές τὸν ἀγαποῦν καί δέκα 'χτῶ μεγάλες,
ἡ τρίτη ἢ μικρότερη τὸν ἐκεντᾶ μαντήλι

τρογύρω γύρω τὰ πουλιά, μέσα κείνος καί κείνη,

1) Βέργα. βάνει τὴ λίτρα ¹⁾ μάλαμα καί μισ' ὀκτ' ἄσῃμι.

Παλιό

Παλιό

ΤΡΑΓΟΥΔΑΚΙ ΓΙΑ ΚΛΗΡΩΣΕΙΣ

179

Φανάρι.

v. 62

v. 64

Φανάρι.

171

Σήμερα τὰ Φῶτα
γέννησε μιὰ κότα
κι' ἡ χαρὰ μεγάλη
γέννησε κ' ἡ ἄλλη
κ' ἔκανε ἕνα ἀβγό
καὶ θὰ τὸ φάγω γώ.

5

Ἔνα καπάκι-πίτερο,
πίτερο-ξεπίτερο
ὄποιος βγεῖ-μπροστήτερα,
γιὰ ἐγώ-γιὰ ἐσύ,
γιὰ ὁ μαθρος-πέτακας.
Πέτακας-δὲ λάλησε
μαύρη κότα-γέννησε
μαύρη καὶ-φαρμακερή,
ἔβγα σὺ μαρὴ κουτσή
νὰ μὴ κυλήξη-τὸ βουσί.

10

Τραγουδάκι

208

Βαρέθηκα καλὲ μάννα
μαντήλια νὰ κεντῶ
καὶ θὰ τὰ παρατίσω
νὰ πὰ νὰ παντρευτῶ.

5—Καρτέρεψε μαρὴ κόρη μ',
ἀκόμα μιὰ χρονιά
νὰ πὰ νὰ σὲ παντρεύω
στῆς Πόλης τὰ νησιά.

Φανάρι.

v. 76

219

Φανάρι.

v. 80

Μέσ' τὴν καρδιά μου φύτεψες γαρουφαλιά με κλῶνοι,
ὄλοι πέρνουν τὸν καρπὸ καὶ γώ τραβῶ τις πόνοι,
καὶ τώρα ἀποφάσισα νὰ τὴν ἐξερριζώσω,
νὰ τὴν ἐβγάλ' ἀπ' τὴν καρδιά μ' κι' ἄλλοῦ νὰ τὴν ἐδόσω
5 Καὶ πάλι συλλογίσθηκα, βαθεῖα 'ναι φυτεμένη,
στὰ σπλάχνα τῆς καρδίτσας μου εἶναι περιπλεγμένη.

220

Φανάρι.

Γαρουφαλιά μου πράσινη, πότε θὰ κοκκινίσεις,
ν' ἀνοίξης τὰ γαρύφαλά σ' τὸν κόσμον νὰ γεμίσης;
νὰ πάρουν ὄλα τὰ παιδιὰ, ὄλα τὰ συβασμένα'),
νὰ πάρ' καὶ ἡ ἀγάπη μου ποῦ εἶν' ἀπὸ τὰ ξένα. 1) Ἄρραβωνιασμένη

15—Κάλιο νὰ σὲ φάγει τὸ φίδι
πάρε καὶ τὸν λόγο ποῦπες.
—Ἄς μὲ φάγει ἐμὰ τὸ φίδι

Τραγούδια τῆς ἀγάπης

20 πῶχει τὸν λαϊμό χυτό,
μαστραπά πελεκητό,
πῶχει τὸ βυζί λεμόνι,
κι' ὄπριος τῶδε παλαβώνει.
"Ἄς τὸ δγιῶ κι' ἄς παλαβώσω.

247

Φανάρι.

5 Τ' αἶ Θεδώρη τὰ βουνά,
τὰ πυκνοφυτεμένα,
μηδὲ πουλί τ' ἀνέβαινε,
μηδὲ τὸ χελιδόνι,
μόν' κόρη ξανθὴ τ' ἀνέβαινε
πλέκοντα τὸ γαϊτάνι.

266

Φανάρι.

Ἢ μάννα σ' εἶν' ἀρχόντισσα καὶ σὺ ἀρχοντοπαίδι, *σ. 96*
γὼ εἶμαι φτωχοκόριτσο κι' ἡ μάννα σ' δὲ μὲ θέλει.
"Ἄν δὲν μὲ θέλῃ ἡ μάννα σου, δὲν θέλω καὶ γὼ σένα.
δὲν θέλω καὶ τὰ λόγια τῆς νὰ ἔχω κάθε μέρα.

249

Φανάρι.

92

1 Σ' ἔνα καράβι τρεῖς καρεκλίτσες,
κάθωνται μέσα τρεῖς κοπελίτσες,
τὴν μιὰ τσιμπούσα, τὴν ἄλλη φιλοῦσα
καὶ τὴν μικρότερη τὴν ἀγαποῦσα.
5 "Ὅλοι μὲ λένε νὰ τὴν ἐπάρω,
νὰ τὴνε πάρω ποῦ θὰ τὴν πάγω ;
μέσα στὸ σπήλαιο θὰ τὴνε βάλω.

σ. 91-92

227

Φανάρι.

σ. 82

Λεβεντάδες κάθτανε
κι' οἱ σκαφτάδες σκάφτανε
κι' ὄσο χῶμα βγάλανε
στὴ μηλιά τὸ βάλανε.
5 Νὰ μηλιά τὸ χῶμα,
νὰ δγιῶ μηλιά τ' ἄνθια σου
καὶ τίς κοκκινάδες σου
Νὰ κάμω φορεσιά,
νὰ τὰ βάλω μιὰ γιορτὴ,
10 μιὰ γιορτὴ, μιὰ Κυριακὴ,
νὰ κατέβω στὸ γιαλό,
νὰ παλαίψω μ' ἕνα νιό
μὲ τῆς χήρας τὸν ἴο.

Τραγουδάει
Αρτίκου
Η μηλιά.

v. 58-59

- 1 Μπήκα νά συργιανίσω σέ ώραϊο περιβόλι
πού τό ζουλεύουν δλοι,
μέ δάφνες μέ μηλιές και μέ κυπαρίσσια.
ἦτανε και μιὰ μηλιά στη μέσ',
5 λυγοῦσαν τὰ κλωνάρια της νά πέσ'.
Τὴν γύρεψα ἕνα μηλο, ἕνα,
καί κείν' ἡ σκύλα μ' εἶπε,
ἄλλος τᾶχει μετρημένα.
Τὴν γύρεψα ἀπ' τῆς μηλιάς τ' ἄνθη
10 καί κείν' μ' εἶπε δὲν ἔχ' κανένα π' ἄνθη.
Χαῖρε μηλιά μου, χαῖρε,
χαῖρε τὰ δροσερά σου φύλλα,
θυμήσου μηλιά πού θά γεράσεις,
θᾶλθ' ὁ καιρός νά κιτρινοφυλλιάσης,
15 νά μαραθοῦν τὰ δροσερά σου φύλλα,
τότε θά καεῖ ἡ καρδιά σου
καί σὺ μωρή σκύλα²³²

231
Φανάρι.

- Φέτο τό καλοκαιράκι
κυνηγοῦσ' ἕνα πουλάκι,
κυνηγοῦσα και πλαλοῦσα
νά τό φθάσω δὲν μποροῦσα.
5 Τῶφθασα σ' ἕνα δεντράκι
πάνω σὲ χρυσὸ κλωνάκι,
ἕκαμα και νά τό πιάσω
καί τὸν οὐρανὸ νά φτάσω,
ἄγγελο νά κατεβάσω
10 και τὴ θάλασσα ν' ἀδειάσω.
Νά τὴν κάνω περιβόλι
νά περνοδιαβαίνουν δλοι,
νά φυτέψω δεντρολάκια
λεμονιές πορτοκαλάκια.
15 Τὴν Δευτέρα νά φυτέψω
καί τὴν Τρίτη νά κλαδέψω.
Τὴν Τετάρτη κάνει φύλλα
και τὴν Πέμπτη κάνει μηλα,
τὴν Παρασκευὴ τό βράδυ
20 πᾶγ' ὁ κλέφτης νά τὰ πάρη.
«Κλέφτη μου μὴ κλέφτεις μηλα,
μὴ κορφολογᾶς τὰ φύλλα,
γιατί τᾶχω μετρημένα
στό τευτέρι μου γραμμένα.

239

Φανάρι.

v. 88

Ρόδα και τριαντάφυλλα και σεῖς βσιλικοί μου,
πῶς μέ ἀποκοιμήσατε κ' ἔχασα τό πουλί μου;
και ξύπνησα μέ τὴν χαρὰ κι' ἀγκάλιασα τὰ ροῦχα
και ρώτησα τό πάπλωμα, ποῦν ἡ ἀγάπη ποῦχα;

247

Φανάρι.

v. 91

- Τ' αἶ Θοδῶρη τὰ βουνά,
τὰ πυκνοφυτεμένα,
μηδὲ πουλί τ' ἀνέβαινε,
μηδὲ τό χελιδόνι,
5 μόν' κόρη ξανθὴ τ' ἀνέβαινε
πλέκοντα τό γαϊτάνι.

Το θανά

Φανάρι. v. 197

Πρὶν ἀποθάνω μάτια μου θὲ νὲ σὲ τὸ μνηήσω,
 ἀφοῦ τὸ γράφ' ἢ μοῖρα μου γιὰ σὲ νὰ ξεψυχήσω,
 μὴ φοβηθεῖς τὴ μάννα σου, οὔτε τὸν ἀδελφὸ σου
 κ' ἔλα Τριανταφυλλένια μου στὸν ἀγαπητικὸ σου.

5 Ὅταν θὰ μπεῖς στὴν πόρτα μου μὴν κρύψεις τὸν καῦμό σου,
 ἐρώτησε τὴ μάννα μου, μάννα ποῦ εἶναι ὁ γιός σου;
 Καὶ κείνη θὰ σ' ἀποκριθεῖ μὲ τὴν παρδιά θλιμμένη,
 μέσα εἶναι καὶ κοίτεται, λέγει πὼς ἀποθαίνει.
 Σήκω τὸ προσκεφέλι μου καὶ πάρε τὰ κλειδιά μου

10 κι' ἄνοιξε τὴν κασέλλα μου καὶ βγάλ' τὴν φορεσιά μου.
 Μὲ τ' ἄσπρο τὸ χεράκι σου σήκωσε τὴν κεφαλὴ μου,
 ὅσο ποῦ νᾶρθ' ὁ ἄγγελος νὰ πάρη τὴν ψυχὴ μου.
 Σὰν βγεῖ ἡ ψυχὴ μου κ' ὕστερα, ἔλα σαβάνωσέ με.
 βάλε με τὰ ρουχάκια μου καὶ καλοφόρεσέ με,

15 Νὰ μὴ μὲ βάλῃς τὰ χρυσᾶ, οὔτε τὰ βελουδένια,
 βάλε με τὰ μεταξωτὰ ποῦ μ' ἔχεις καμωμένα,
 τὸ κεντητὸ πουκάμισο, τὸ λαχουρὶ ζουνάρι,
 τὸ σταυρωτὸ γελέκι μου τὸ μαῦρό μου σαλβάρι,
 ποῦ τῶρραψα στὸ γάμο μας γαμπρὸς νὰ τὰ φορέσω.

20 Ποιὰ μὲ καταράσθηκε μ' αὐτὰ στὴ γῆ νὰ πέσω;

Φανάρι.

Πρὶν ἀποθάνω μάτια μου θὲ νὲ σὲ τὸ μνηήσω,
 ἀφοῦ τὸ γράφ' ἢ μοῖρα μου γιὰ σὲ νὰ ξεψυχήσω,
 μὴ φοβηθεῖς τὴ μάννα σου, οὔτε τὸν ἀδελφὸ σου
 κ' ἔλα Τριανταφυλλένια μου στὸν ἀγαπητικὸ σου.

5 Ὅταν θὰ μπεῖς στὴν πόρτα μου μὴν κρύψεις τὸν καῦμό σου,
 ἐρώτησε τὴ μάννα μου, μάννα ποῦ εἶναι ὁ γιός σου;
 Καὶ κείνη θὰ σ' ἀποκριθεῖ μὲ τὴν παρδιά θλιμμένη,
 μέσα εἶναι καὶ κοίτεται, λέγει πὼς ἀποθαίνει.
 Σήκω τὸ προσκεφέλι μου καὶ πάρε τὰ κλειδιά μου

10 κι' ἄνοιξε τὴν κασέλλα μου καὶ βγάλ' τὴν φορεσιά μου.
 Μὲ τ' ἄσπρο τὸ χεράκι σου σήκωσε τὴν κεφαλὴ μου,
 ὅσο ποῦ νᾶρθ' ὁ ἄγγελος νὰ πάρη τὴν ψυχὴ μου.
 Σὰν βγεῖ ἡ ψυχὴ μου κ' ὕστερα, ἔλα σαβάνωσέ με.
 βάλε με τὰ ρουχάκια μου καὶ καλοφόρεσέ με,

15 Νὰ μὴ μὲ βάλῃς τὰ χρυσᾶ, οὔτε τὰ βελουδένια,
 βάλε με τὰ μεταξωτὰ ποῦ μ' ἔχεις καμωμένα,
 τὸ κεντητὸ πουκάμισο, τὸ λαχουρὶ ζουνάρι,
 τὸ σταυρωτὸ γελέκι μου τὸ μαῦρό μου σαλβάρι,
 ποῦ τῶρραψα στὸ γάμο μας γαμπρὸς νὰ τὰ φορέσω.

20 Ποιὰ μὲ καταράσθηκε μ' αὐτὰ στὴ γῆ νὰ πέσω;

Φανάρι. v. 198

Μεσοκάρτα

Μέσα τὸ σπίτι καίγεται, ἔξω ἡ αὐλὴ μας κλαίει
 καὶ τὰ σκαλοπατάκια μας τὶνα μὲ τ' ἄλλο λέγει,
 «Γιὰ δὲς τὸνα πὼς κοίτεται ἐπάνω στὸ κιλίμι.»

Κλέφτικα

Φανάρι. v. 210

Ποιὸς εἶδε ψάρι στὸ βουνό, καὶ θάλασσα σπαρμένη,
 ποιὸς εἶδε κόρ' ἀνύπαντρη στοὺς κλέφτες χαϊδεμένη,
 Ὅλοι τριάντα ἔρριχναν καὶ κείν' τριάντα πέντε.
 Ταράζονταν τὰ ρουχὰ της, κρεμοῦνταν τὰ μαλλιά της

5 κ' οἱ κλέφτες τὲν ἐλέγανε χαρὰ στὴ λεβεντιά της.

- Κοιμᾶσαι μάννα, κοιμᾶσαι μητέρα ;
 κοιμᾶσαι σωτηρία τῆς ψυχῆς μου
 καὶ ἀπόλαψη τοῦ κόσμου ;
 — Δὲ κοιμοῦμαι γιόκα μου,
 5 ὄνειρο βλέπω καὶ βουλιάζ'
 ἢ ψυχὴ μου νὰ στὸ πῶ.
 — Πές το μάννα μ', πές το μητέρα,
 πές το σωτηρία τῆς ψυχῆς μου
 καὶ ἀπόλαψη τοῦ κόσμου.
 10— Εἶδα γιέ μ', ποὺ σὲ πιάσανε
 οἱ ἄνομοι Ἑβραῖοι,
 ξύλο ἀκρυνιά κόψανε,
 σὲ σταυρώσανε καὶ σὲ καρφώσανε,
 βγάλανε τὸ χρυσοστέφανο,
 15 ἀγκαθερὸ σὲ βάλανε,
 βγάλανε τὸ χρυσοπάπουτσα,
 τσερβούλια ¹⁾ σὲ ἐβάλανε,
 τῆς Ἱερουσαλὴμ ἢ θάλασσαν
 σ' ἓνα καρυδότσεφλο μίτηκε.

1) Τσαρούχια.

ΤΙ ΤΡΑΓΟΥΔΑΓΑΝ

ΟΙ ΝΕΡΑΪΔΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΔΑΙΜΟΝΙΑ

381

Φανάρι.

Οἱ νεράϊδες ἔβγαιναν τῆ νύχτα κοντὰ στὶς ρεματιές, χόρευαν
 καὶ τραγουδοῦσαν :

α.

Ἔχεις Νεράϊδας μπόγι, Νεράϊδας φαντασιά,
 ἔχεις καὶ στὰ μαλλιά σου τοῦ Μάη τῆ δροσιά.

β.

Καλαμποῦδι καὶ λιθρούδι κι' ἄλωνίνα βοτανάκι,
 νὰ τῶξερ' ἢ κοπέλλα, μαλλιά ποὺ θεὸ νὰ βγάλη.

382

Φανάρι.

Τὰ Δωδεκάμερα τῆ νύχτα τὰ δαιμόνια: Ζούζουλα, Ἄργατά,
 Βρυκολάκοι, Καλλικάντζαροι, Ρημώματα παραφύλαγαν στὰ νερά,
 στὶς βρύσες, στὰ πηγάδια, στὰ ρέματα, στοὺς νεραγούς χόρευαν καὶ
 τραγούδαγαν :

Ποῦν τὸ σόδημα ποῦν τὸ νήμα ;

- Στῆς ἀμυδαλιάς τῆ ρίζα.
 — Δεῖξέ με τὰ ἄννια πηγάδια,
 θὰ σὲ κάτσω στὰ λανάρια.

ΤΟΥ ΤΣΑΓΑΝΟΥ Ο ΓΑΜΟΣ

379

Φανάρι.

Ἄπ' τὸν αἰ Δημήτρη ὄλο τὸν χειμῶνα οἱ τσαγανοὶ ἦτανε κρυμμέν' κατ' ἄπ' τὶς πέτρες, ἀπὸ βραδὺ κι' ἀνήμερα τ' αἰ Σαράντα ποῦ εἶν' ἡ μέρα τους ἔβγαϊναν καὶ χόρευαν. Κάθε χρόνο ἀνήμερα ἕνας τσαγανὸς παντρεύουνταν καὶ τραγουδοῦσαν οἱ τσαγανοί :

Κάμ' ὁ τσαγανὸς ντουγιούνι καὶ καλεῖ τὴν πλάση οὐλή καὶ κάλεσε καὶ τὴν ποντικίνα μὲ τὰ λερωμένα κεῖνα. 5 Γιά νά πάγη, νά μὴ πάγη ; ἄκουσε τὸ ντάμ τὸ ντούμου, ἔκαμε καρδιά καὶ πῆγε, καὶ τοὺς ποντικούςτου κράζει: «Ποντικοί μου, μαζωχτήτε, 10 ὄλοι σας σπαθιά ζωσθήτε νά σᾶς μαγερέψω ἀχέλι σὲ μαρμάρينو σκουτέλι¹⁾.	— Δὲν τὸ τρώμε μεῖς τ' ἀχέλι σὲ μαρμάρينو σκουτέλι 15— Νά σᾶς μαγερέψω ρύζι. — Δὲν τὸ τρώμε μεῖς τὸ ρύζι, στά δοντάκια μας καθίζει. — Ἄσε με γάτα μου νά ζήσω τὸ πορνὸ θά σὲ ζωγραφίσω 20 θά σὲ μαγερέψω ρύζι. — Δὲν τὸ θέλω γὼ τὸ ρύζι, στά δοντάκια μου καθίζει, σένα θέλω ποντικίνα μὲ τὰ λερωμένα κεῖνα.

Περὶ Σαβίου

365

Φανάρι.

Ἡ κερά ἡ Ζαμπετοῦλα
μὲ τὴν ἀσπρη τὴν πλεξοῦδα,
ἕκατὸ χρονῶ γρηά
ἤθελε καὶ παντρειά.
5 Καὶ ἐπῆρε ἕνα νέο
ἐννενηντα δυὸ χρονῶ,
καὶ ταιριάσανε τὰ δυό.

371

Φανάρι.

Τοῦ Γιάννη τοῦ χοντροῦ.

216

Δευτέρα ἐγεννήθηκε
τὴν Τρίτη τὸν βαπτίσανε,
Τετάρτη τὸν παντρέψανε,
τὴν Πέμπτη ἀρρωσταίνει,
5 Παρασκευὴ βαραίνει,
τὸ Σάββατο πεθαίνει
τὴν Κυριακὴ τὸν θάψανε
1 κλαίει ὄλο τὸ χωριὸ
τὸν Γιάννη τὸν χοντρό.

ΠΕΡΙΓΕΛΑΣΤΙΚΑ

362

Φανάρι

Τῆς νύφης

ν. 2/2 - 2/3

(Τοῦ χοροῦ)

- Νά παντρευτῶ ποθύμησα ὅμως τὸ συλλογιόμμαι
 ποῦναι τὰ ἔξοδα βαρειά καὶ πάντοτε φοβοῦμαι,
 καὶ μιὰ γρηὰ παμπόνηρη ἀπὸ τὸν μαχαλά μου
 πάντοτε μὲ τὰ λόγια της μὲ καίει τὴν καρδιά μου.
- 5 «Παντρέψου γιέ μου, μ' ἔλεγε, νά πάρης κοριτσάκι,
 νά χαίρεσαι τὰ νιάτα σου χειμῶ καλοκαιράκι». *Πανδρῶν*
 Τότε σηκώνομαι καὶ 'γὼ καὶ βάζω τὰ καλά μου,
 σὰν τσελεμπῆς φαινούμουνα ἀπ' τὴν περπατησιά μου,
 μὲ πέρν' ἢ γρηὰ ἀπ' τὸ χέρι μὲ πάγει σ' ἓνα σπιτί,
- 10 ποὺ ἦτανε χειρότερο 'πὸ τῆς ὄρνιθας τὴν κοίτη.
 Βλέπω τὸν πεθερὸ κουφό, τὴν πεθερὰ κουβάρα,
 καθοῦντανε ἀκουμπιστοὶ πὰν' σὲ μαξιλάρα,
 κι' ἡ νύφη ἐκαθοῦντανε εἰς τοῦ σοφῆ τὴν μέση,
 τὴν μύτη της ἐσφούγγιζε ἡ μύξα νά μὴ πέση.
- 15 Οἱ ψεῖρες καὶ ἡ κόνιδα!) ἦταν νά μετρητὰ της
 καὶ οἱ ἀράχνες τοῦ σπιτιοῦ ἦτανε τὰ προικιά της.
 Κι' ἡ γρηὰ τὴν ἔλεγε, νά σηκωθῆ ν' ἀλλάξη
 καὶ γὼ πὸ πίσω ἔλεγα, φωτιά νά τὴν ἐκάψη,
 'Ανατριχίλα μ' ἔπιασε τὴν πόρτα της νά εὔρω,
- 20 καὶ ἡ ἢ γρηὰ μὲ φώναζε καὶ ἐγὼ τὴν βλαστημοῦσα
 θυμοῦμνα καὶ τὴν ἐμορφιά τῆς νύφης καὶ γελοῦσα.

363

Φανάρι.

ν. 2/3

- Νά σὲ εἰπῶ, κυρία μου, εἶσαι μικρὴ ἀκόμα.
 —'Ἡμῶς δώδεκα χρονῶ καὶ γύρσα εικοστρία
 κι' ἀκόμα θὰ μὲ καρτερεῖς διὰ νά μεγαλύνω;
 καμιὰ τριανταριά χρονῶ ἐπιθυμεῖς νά γίνω;
- 5 'Ἡ μάννα μ', ὅταν μ' ἔκανε κι' ὅταν ἐστεφανώθη
 ἦταν δώδεκα χρονῶ, στίς δέκα τρεῖς γκαστρῶθη
 στοῦ Μάρτη δέκα τέσσαρες μ' ἔκανε ἐμένα
 ἦμνα τὸ πρῶτό της παιδί, ἢ πρῶτη της γέννα
- Πρῶτα πανδρευοῦντανε μικρὲς γιὰτ' ἦτανε φτήνια
 10 καὶ τώρα δὲν παρατηρᾶς τοῦ κόσμου τὴν ἀκρίβεια;
 καὶ τώρα δὲν παρατηρᾶς νερὸ δὲν εἶν' νά πιαθμε,
 αὐτὸ τὸν δύστυχο καιρὸ, ζητᾶς νά παντρευθοῦμε;
- Δὲ σὲ ζητῶ φορέματα, φουστάνι καὶ καπέλο,
 μίαν ζωὴν, μίαν τροφήν, ἐγὼ ἐσένα θέλω.
- 15 —'Ἐτσι σὲ συμφέρει νά εἰπῆς ἴσως μὲ κατηχήσεις
 νά ἔμβης εἰς τὰ σπλάχνα μου καὶ ὕστερα ν' ἀρχινίσης
 νά μὲ ζητᾶς φορέματα καὶ καντιφέ φουστάνι.
 Νά σὲ εἰπῶ κυρία μου, τὴν ἰδική μου μ' ὀρμήνια,
 ἐσὺ νά πῆς δὲν ἤθελα καὶ ἐγὼ πῶς δὲν σὲ εἶδα,
- 20 ἀσήμια καὶ μαλάματα σ' ἔχω πολλὰ δοσμένα,
 χαλάλι νά σὲ γίνουε καὶ λείψε ἀπὸ μένα.

ΤΟΥ ΤΣΑΓΑΝΟΥ Ο ΓΑΜΟΣ

379

Φανάρι.

Ἄπ' τὸν αἶ Δημήτρη ὄλο τὸν χειμῶνα οἱ τσαγανοὶ ἦτανε κρυμ-
μέν' κατ' ἅπ' τὶς πέτρες, ἀπὸ βραδῦ κι' ἀνήμερα τ' αἶ Σαράντα πού
εἶν' ἡ μέρα τους ἔβγαιναν καὶ χόρευαν. Κάθε χρόνο ἀνήμερα ἕνας
τσαγανὸς παντρεύονταν καὶ τραγουδοῦσαν οἱ τσαγανοί :

Κάμ' ὁ τσαγανὸς ντουγιούνη καὶ καλεῖ τὴν πλάση οὔλη καὶ κάλεσε καὶ τὴν ποντικίνα μὲ τὰ λερωμένα κεῖνα.	— Δὲν τὸ τρώμε μεις τ' ἀχέλι σὲ μαρμάρινο σκουτέλι.
5 Γιά νὰ πάγη, νὰ μὴ πάγη ; ἄκουσε τὸ ντάμ τὸ ντούμου, ἔκαμε καρδιά καὶ πῆγε, καὶ τοὺς ποντικούςτου κράζει:	15— Νὰ σὰς μαγερέψω ρύζι. — Δὲν τὸ τρώμε μεις τὸ ρύζι, στὰ δοντάκια μας καθίζει.
« Ποντικοί μου, μαζωχτήτε 10 ὄλοι σας σπαθιά ζωσθητε νὰ σὰς μαγερέψω ἀχέλι σὲ μαρμάρινο σκουτέλι ¹⁾).	20— Ἄσε με γάτα μου νὰ ζήσω τὸ πουρνὸ θὰ σὲ ζωγραφίσω θὰ σὲ μαγερέψω ρύζι. — Δὲν τὸ θέλω γὼ τὸ ρύζι, στὰ δοντάκια μου καθίζει, σένα θέλω ποντικίνα μὲ τὰ λερωμένα κεῖνα.

¹⁾ Πιάτο

Περὶ δευτεριά

375

Φανάρι.

Τοῦ τεμπέλη.

217-8

218

Τὴ Δευτέρα δευτεριάζω
καὶ τὴν Τρίτη τὴ γλεντῶ
τὴν Τετάρτη καὶ τὴν Πέμπτη
πέφτω νὰ ξεκουρασθῶ.
5 Παρασκευὴ Σαββάτο
δὲν κάνω πιά δουλειά
καὶ κρέμονται τὰ χέρια μου
ἀπὸ τὴν τεμπελιά.

375

Τοῦ τεμπέλη.

Φανάρι.

1) Πιάτο.

Τὴ Δευτέρα δευτεριάζω
καὶ τὴν Τρίτη τὴ γλεντῶ
τὴν Τετάρτη καὶ τὴν Πέμπτη
πέφτω νὰ ξεκουρασθῶ.
5 Παρασκευὴ Σαββάτο
δὲν κάνω πιά δουλειά
καὶ κρέμονται τὰ χέρια μου
ἀπὸ τὴν τεμπελιά.

25 τὸ τσακάλι λαλεῖ τὴν λύρα
τὸ ἀτσίδι 1) τὴν φλογέρα
καὶ σκαντζόχερος ὁ ρήγας
τράβαγε χορὸ γαϊτάνι.
Πῶς πηδαίει καὶ ρίχνετε!
30 καὶ στὸν πρῶτο γυρισμὸ του
τὴν χελώνα κάνει μάτι.
Ἡ χελώνα δὲν τὸ δέχθηκε
καὶ τὸ φερετζέ της βάζει
καὶ στὸν μεχκεμὲ πηγαίνει.

35 Κάνει σελάμι τὶς ἀγάδες
καὶ μετάνοιες τὶς παπάδες.
—Τὶ θέλεις κόρη μ', τὴν ρωτοῦνε.
—Ὁ σκαντζόχερας ὁ ρήγας
πῶς μὲ ἔκαμε τὸ μάτι,
40 τ' εἶν' αὐτὸ ὁποῦ τραβοῦσα,
ἀπ' αὐτὸν τὸν τσελεμπάκο!
— Ἄντρα ἤθελες κόρη μου,
πάρ' τονά καὶ κάτσε κάτω.

ΤΙ ΤΡΑΓΟΥΔΑΓΑΝ ΟΙ ΝΕΡΑΪΔΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΔΑΙΜΟΝΙΑ

α. 220

381

Φανάρι. +

Οἱ νεράϊδες ἔβγαίνουν τὴ νύχτα κοντὰ στὶς ρεματιές, χόρευαν
καὶ τραγουδοῦσαν :

α.
Ἔχεις Νεράϊδας μπόγι, Νεράϊδας φαντασιά,
ἔχεις καὶ στὰ μαλλιά σου τοῦ Μάη τὴ δροσιά.

β.
Καλαμποῦδι καὶ λιθρούδι κι' ἄλωνίνα βοτανάκι,
νά τῶξερ ἢ κοπέλλα, μαλλιά πού θὲ νὰ βγάλη.

382

Φανάρι. +

Τὰ Δωδεκάμερα τὴ νύχτα τὰ δαιμόνια : Ζούζουλα, Ἄργατά,
Βρυκολάκοι, Καλλικάντζαροι, Ρημώματα παραφύλαγαν στὰ νερά,
στὶς βρύσες, στὰ πηγάδια, στὰ ρέματα, στοὺς νεραγούς χόρευαν καὶ
τραγούδαγαν :

Ποῦν τὸ σόδημα ποῦν τὸ νήμα ;
— Στῆς ἀμυγδαλιᾶς τὴ ρίζα.
— Δεῖξέ με τὰ ἴνιὰ πηγάδια,
θὰ σὲ κάτσω στὰ λανάρια.

1) Ἴκτις, τὸ κουνάβι.

1

Σά θέλεις για να παντρευτής
γυναίκα για να πάρης
ἔλα, ρώτηξε καὶ μένα
νά σε πῶ ποιά 'ναι για σένα.
'Αψηλή γυναίκα μὴ πάρεις
δεντρί ξερριζωμένο,
τὸ δεντρί ξερριζωμένο
πάντα εἶναι μαραμένο.

2

Σά θέλεις για να παντρευτής
γυναίκα για να πάρης
ἔλα, ρώτηξε καὶ μένα
νά σε πῶ ποιά 'ναι για σένα,
κοντή γυναίκα μὴ πάρεις,
βουτσι τοῦ ταβερνιάρη,
τὸ βουτσι τοῦ ταβερνιάρη
μεθυσμένους κουμαντάρει.

3

Σά θέλεις για να παντρευτής
γυναίκα για να πάρης
ἔλα, ρώτηξε καὶ μένα
νά σε πῶ ποιά 'ναι για σένα,
μαύρη γυναίκα μὴ πάρεις
σουπιὰ τηγανισμένη,
ἢ σουπιὰ τηγανισμένη
πάντα εἶναι μαυρισμένη.

4

Σά θέλεις για να παντρευτής
γυναίκα για να πάρης
ἔλα, ρώτηξε καὶ μένα,
νά σε πῶ ποιά 'ναι για σένα,
ἄσπρη γυναίκα μὴ πάρεις,
σακκί ἄλευρωμένο,
τὸ σακκί τ' ἄλευρισμένο
πάντα εἶναι σκονισμένο.

5

Σά θέλεις για να παντρευτής
γυναίκα για να πάρης
ἔλα, ρώτηξε καὶ μένα
νά σε πῶ ποιά 'ναι για σένα,
μελαγχροινὴ καὶ νόστιμη
νάχει καὶ μαύρα μάτια
κι' ἂν γεράσει κι' ἂν χαλάσει
πάλε μαύρα μάτια θάχει.

384

Συρτός.

Φανάρι.

1

Σά θέλεις για να παντρευτής
γυναίκα για να πάρης
ἔλα, ρώτηξε καὶ μένα
νά σε πῶ ποιά 'ναι για σένα.
'Αψηλή γυναίκα μὴ πάρεις
δεντρί ξερριζωμένο,
τὸ δεντρί ξερριζωμένο
πάντα εἶναι μαραμένο.

2

Σά θέλεις για να παντρευτής
γυναίκα για να πάρης
ἔλα, ρώτηξε καὶ μένα
νά σε πῶ ποιά 'ναι για σένα,
κοντή γυναίκα μὴ πάρεις,
βουτσι τοῦ ταβερνιάρη,
τὸ βουτσι τοῦ ταβερνιάρη
μεθυσμένους κουμαντάρει.

3

Σά θέλεις για να παντρευτής
γυναίκα για να πάρης
ἔλα, ρώτηξε καὶ μένα
νά σε πῶ ποιά 'ναι για σένα,
μαύρη γυναίκα μὴ πάρεις
σουπιὰ τηγανισμένη,
ἢ σουπιὰ τηγανισμένη
πάντα εἶναι μαυρισμένη.

Σά θέλεις για να παντρευτής
γυναίκα για να πάρης
ἔλα, ρώτηξε καὶ μένα,
νά σε πῶ ποιά 'ναι για σένα,
ἄσπρη γυναίκα μὴ πάρεις,
σακκί ἄλευρωμένο,
τὸ σακκί τ' ἄλευρισμένο
πάντα εἶναι σκονισμένο.

(ἀναστροφή)

(Φανάρι
στίχου)

Σά θέλεις για να παντρευτής
γυναίκα για να πάρης
Έλα, ρώτηξε και μένα
να σε πω ποιά 'ναι για σένα,
μελαγχροινή και νόστιμη
νάχει και μαύρα μάτια
κι' αν γεράσει κι' αν χαλάσει
πάλε μαύρα μάτια θάχει.

389

Φανάρι.

ν. 223-4

«'Αμπέλι μου, ξεράμπελο,
θέλω να σε πουλήσω.»

—Μή με πουλεις άφέντη μου
και θά σε ξεχρώσω.

5 Βάλε νιοί να με δουλέψουνε
και γέροι να με κλαδέψουνε,
βάλε μεσόκοπες γρηές,
να με φυλλολογήσουνε,
βάλε κορίτσια πάρθενα
10 να με κορφολογήσουνε.

ν. 224

393

Φανάρι. +

393

Φανάρι.

Μάη μήνα μη φυτέψεις,
Μάη μη στεφανωθείς,
πρώτη μέρα μη δουλέψεις
Σάββατο μη στολισθείς.

Μάη μήνα μη φυτέψεις,
Μάη μη στεφανωθείς,
πρώτη μέρα μη δουλέψεις
Σάββατο μη στολισθείς.

ΓΝΩΜΙΚΑ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ

383

Σηλυβριά.

Η νιότη.

Χρυσό μου καναρίνι
ξύπν' από την κλίνη,
ξύπνα και μη κοιμάσαι.
Σηκώνομαι ό καύμενος
5 σαν παραπονεμένος.

- Δώδεκα ἀδέλφια ἤμασταν καὶ δώδεκα ξαδέλφια,
ὁ βασιλιάς μᾶς μῆνυσε στὸν πόλεμο νὰ πᾶμε.
Σαράντα μέρες πήγαιναν καὶ ἄλλες σαράντα γύρσαν.
νερὸ δὲν βρήκανε νὰ πιοῦν, βρήκαν ἕνα πηγάδι.
- 5 σαράντα πῆγες πλάτωμα κι' ἄλλες σαράντα βάθος,
σταθῆκαν καὶ ρωτήσανε :
- «Ποιὸς εἶναι ἄξιος καὶ λήγορος νερὸ νὰ μπῆ νὰ βγάλῃ.»
Ἐπῆντησε ὁ Κωνσταντῆς τὸ πιὸ μικρὸ ἀδέλφι.
«Ἐγὼ εἶμαι ἄξιος καὶ λήγορος νερὸ νὰ μπῶ νὰ βγάλω.
- 10 Κατέβηκε ὡς τὸ μισὸ πολὺ πικρὰ φωνάζει,
— Βγάλτε τὰ σάλια ἀπ' τὶς λαιμοί, ζουνάρια ἀπὸ τὶς μέσες,
ἐδῶ εἶναι τὰ φίδια ντυλιχτὰ καὶ ἔχιδνες πλεγμένες.»
— Ἐκεῖ πού μπήκες Κωνσταντῆ, δὲν εἶναι γιὰ νὰ ἔβγῃς.
— Παιδιά, κι' ἂν πᾶτε στὸ χωριό, στὸ δόλιο τὸ βιλαέτι,
τουφέκια νὰ μὴν ρίξετε, τραγούδια νὰ μὴν πῆτε,
κι' ἂν σᾶς ρωτήσ' ἡ μάνα μου καὶ ἡ δόλια ἀδελφή μου,
μὴν πῆτε πὼς ἐπνίχτηκα, νὰ πῆτε πὼς παντρεῖκα,
Πῆρα τὴν πλάκα πεθερᾶ τὴν μαύρη γῆς γυναικᾶ
καὶ τὰ σκουλήκια τράχωμα νὰ τρώνε τὸ κορμί μου.

ΠΑΡΑΛΟΓΕΣ

Τῆς Ἀρετῆς καὶ τοῦ βασιλόπουλο.

- Ἐννιά ἀδέλφια ἦτανε κ' ἡ Ἀρετὴ μονάχη
ἐπῆγαν καὶ τὴν ἕκαμαν σπήλαιο στὴν ἐρημιὰ
μάτι νὰ μὴ τὴν δῆ.
Περνάει τὸ βασιλόπουλο ἐκεῖ πού κυνηγοῦσε,
- 5 τὸ φῶς τοῦ ἑθαμβώθηκε ἀπὸ τὴν ὀμορφιά της
καὶ πῆγε στὸν πατέρα του δάκρυα φορτωμένο.
«Γιατί ἰέ μ', στή συλλογὴ καὶ στήν πολὺ τὴν πίκρα ;»
— Τὴν Ἀρετὴ ἀπάντησα.
— Σῶπα ἰέ μ', μὴ τὸ πολὺ λές, καὶ μὴ τὸ πολὺ πικραίνεις,
- 10 ἄς στείλουμε ἕνα προξενητὴ νὰ τὴν ἐπροξενεύσῃ.
"Ἄχ' κ' ἡ Ἀρετὴ μὲ τ' ἀδέλφια της εἶχαν μεγάλο ὄρκο,
νὰ μὴ μπῆ στήν παντρειά.
Πῆγαν τὴν προξένευσαν καὶ ἔδοκε τὴν δοῦλα,
κ' ἔκοψε τὸ βασιλόπουλο τὰ μαλλάκια της μὲ τὸν μαλλοκόπτη

Φανάρι
(μουχέν)

- 15 έκοψε τὸ δαχτύλι της μὲ τὸ δαχτυλίδι,
έκοψε τὰ βυζάκια της μὲ τὸ ρωγοβύζι.
Τὴν μάννα καὶ πατέρα της ἔξεψε
νὰ κουβαλοῦνε μάρμαρα ἀπ' τὸ μαρμαροβοῦνι.
ἦλθε κ' ὦρα γιὰ νὰ πάγ' νὰ σφάξ' τοὺς ἀδελφούς της,
20 τὸ ἄκουσε ἡ Ἄρετὴ καὶ πάγει μοναχὴ της.
— Γιὰ πές με, βασιλόπουλο, σὰν τί σημάδια μ' ἔχεις ;
— Ἔχω τὰ μαλλάκια σου μὲ τὸν μαλλοκόπτη,
ἔχω τὸ δαχτύλι σου μὲ τὸ δαχτυλίδι
ἔχω καὶ τὰ βυζάκια σου μὲ τὸ ρωγοβύζι.
25— Γιὰ δές με βασιλόπουλο, δαχτύλι δὲν μὲ λείπει,
γιὰ δές καὶ τὰ βυζάκια μου, βυζιά δὲν μὲ εἰλείπουν,
γιὰ δές καὶ τὰ μαλλάκια μου, μαλλιά δὲν μὲ εἰλείπουν.
Ἄχ, ἡ μάννα ποῦ μ' ἀνέθρεψε δὲν ξέρει τὰ βυζιά μου
κι' ὁ κύρης ποῦ μ' ἀνέθρεψε δὲν ξέρει τὰ μαλλιά μου
30 καὶ τὰ ἐννιά ἀδέλφια μου δὲν ξέρουν τὰ δαχτυλά μου.
Ἐγὼ τὴν σκλάβα μ' ἔδωσα καὶ σὺ σκλάβος δικός μου.

415

Φανάρι.

Τῆς κουμπάρας πῶγινε νύφη.

σ 248

- Πουλάκι πῆγε κ' ἔκατσε στὸ κτένι τ' ἀργαλειοῦ της,
δὲν ἐκελάδει σὰν πουλί, οὔτε σὰν χελιδόνι
μόνο κελάδει κ' ἔλεγε μ' ἀνθρώπινη λαλίτσα.
«Κριμά σ' τὸ φαίνεις λυγερή, κριμά σ' τὸ μασουρίζεις,
5 ὁ Κωνσταντῆς παντρεύεται κι' ἄλλη γυναῖκα πέρνει
καὶ σένα σὲ καλέσανε κουμπάρα γιὰ νὰ γίνης.»
Σὰν τ' ἄκουσε ἡ λυγερὴ πολὺ τῆς κακοφάνει,
κάθεται καὶ στολίζεται ἀπ' τὸ πρωὶ ὡς τὸ βράδυ,
βάζει τῆς Προύσας τὸ βλαντί, τῆς Βενετιάς τ' ἀτλάζι,
10 βάνει τὸν ἥλιο πρόσωπο καὶ τὸ φεγγάρι στήθη
καὶ τοῦ κοράκου τὸ φτερό βάνει καμαροφρύδι
κι' ἀντὶς μπαμπάκι ρίξιμο θὰ ρίξ' μαργαριτάρι.
Πέρνει βαΐτσες ἀπ' ἔμπρός, βαΐτσες ἀπὸ πίσω,
βαΐτσες κι' ἀπ' τὰ δυὸ πλευρά νὰ μὴ παραστρατήση.
15 Πῆρε καὶ πάγει στὴν ἐκκλησιά καὶ λάμπει ἡ ἐκκλησία.
τὴν εἶδαν παπάδες σάστισαν καὶ διάκοι μαρμαρῶσαν
καὶ τὰ μικρὰ διακόπουλα ἔχασαν τὰ χαρτιά τους.
Γυρίζει ὁ γαμπρός καὶ λέγει:
«Παπά μ', δὲν εἶσαι Χριστιανός, δὲν εἶσαι βαφτισμένος;
20 παράγυρε τὴ νύφη μας κατὰ τὴν συντεκνοῦδα
νὰ γίν' ἡ νύφ' συντέκνισσα γιὰ νὰ μᾶς στεφανώση.

- Δώδεκα ἀδέλφια ἤμασταν καὶ δώδεκα ξοδέλφια,
ὁ βασιλιάς μᾶς μῆνυσε στὸν πόλεμο νὰ πᾶμε.
Σαράντα μέρες πῆγαιναν καὶ ἄλλες σαράντα γύρσαν.
νερὸ δὲν βρήκανε νὰ πιοῦν, βρήκαν ἕνα πηγάδι.
5 σαράντα πῆγες πλάτωμα κι' ἄλλες σαράντα βᾶθος,
σταθῆκαν καὶ ρωτήσανε :
«Ποιὸς εἶναι ἄξιος καὶ λήγορος νερὸ νὰ μπῆ νὰ βγάλη.»
'Απήντησε ὁ Κωνσταντῆς τὸ πιὸ μικρὸ ἀδελφι.
«'Εγὼ εἶμαι ἄξιος καὶ λήγορος νερὸ νὰ μπῶ νὰ βγάλω.
10 Κατέβηκε ὡς τὸ μισὸ πολὺ πικρὰ φωνάζει,
— Βγάλτε τὰ σάλια ἀπ' τὶς λαιμοί, ζορνάρια ἀπὸ τὶς μέσες,
ἐδῶ εἶναι τὰ φίδια ντυλιχτὰ καὶ ἔχιδνες πλεγμένες.»
— 'Εκεῖ ποῦ μπήκες Κωνσταντή, δὲν εἶναι γιὰ νὰ ἔβγης.
— Παιδιά, κι' ἂν πᾶτε στὸ χωριό, στὸ δόλιο τὸ βιλᾶετι,
τουφέκια νὰ μὴν ρίξετε, τραγούδια νὰ μὴν πῆτε,
κι' ἂν σᾶς ρωτήσ' ἡ μάννα μου καὶ ἡ δόλια ἀδελφή μου,
μὴν πῆτε πὼς ἐπνίχτηκα, νὰ πῆτε πὼς παντρεῦκα,
Πῆρα τὴν πλάκα πεθερὰ τὴν μαύρη γῆς γυναῖκα
καὶ τὰ σκουλήκια τράχωμα νὰ τρῶνε τὸ κορμὶ μου.

Παρ. Λογίτ

436

Φανάρι.

Ὁ κάλαμος καὶ τὸ κυπαρίσσι.

r. 267-8

- Κόρη χήρας παντρεύουσε σ' ἕνα μικρὸ καλύβι
καὶ μαγειρεύουσε τὸν γαμπρὸ λαγούς μὲ τὰ περδίκια
μαγεύεινε καὶ τὴν νύφ' μαύρου φιδιοῦ κεφάλι.
δύο φοῦχτες βάνε ἄλας καὶ τρεῖς βαλνε πιπέρι
5 νὰ φάγ' ἡ νύφ' μας νὰ καὶ νερὸ νὰ μᾶς γυρεύη.
«"Ὠχ κερά καὶ πεθερά, σταλιά λίγο νεράκι,
νὰ βρέξω τὴν καρδίτσα μου νὰ τρέξη τὸ φαρμάκι.»
— 'Εγὼ νύφη δὲν ἔκανα νερὸ νὰ τὴν ποτίζω.
— Σὺ πεθερὲ κι' ἀφέντη μου, σταλιά λίγο νεράκι,
10 νὰ βρέξω τὴν καρδίτσα μου νὰ τρέξη τὸ φαρμάκι.
'Εγὼ νύφη δὲν ἔκανα νερὸ νὰ τὴν ποτίζω.
— "Αχ, σὺ καλὲ καὶ ἄντρα μου, σταλιά λίγο νεράκι
νὰ βρέξω τὴν καρδίτσα μου νὰ τρέξη τὸ φαρμάκι.
Τὸν μαστραπάνε ἄρπαξε καὶ φαρφουρί κουμάρι
15 καὶ στὸν τσεσμέν ἐκόσιαξε!) νερὸ νὰ τὴν προφθάση.
"Ὅσο νὰ πάγ' ὁ ἄντρας της, ἡ κόρη ξεψυχοῦσε,
εἶχε καὶ στὸ χεράκι χρυσὴ παρανυχίδα,
1) Λ. Τ. "Ἐτρεξε στ' ἀχειλιν του τὴν ἔσυρε καὶ βγήκεν ἡ ψυχὴν του.
Πήγανε καὶ τὶς ἔθαψαν μέσ' σ' ἕνα παληοκκλησι,
20 ἐκεῖνος ἔγιν' κάλαμος κ' ἡ κόρη κυπαρίσσι
χαμῶλυγᾶει ὁ κάλαμος φιλάει τὸ κυπαρίσσι. 321

Ε' Ἕλληνες, ἀνδρειωμένοι, Γίγαντες.

20. Τὸ μνημα τοῦ Ἕλληνα.

Στὴς Πόλεις τὸ Μπογάζ, ἀπ' τὴν Ἀνατολῆς τὸ μέρος, κοδὰ στὸ
Μπέϊκος, ἀπάν σ' ἕνα δεπὲ εἶν ἕνας τεκές μ' ἕνα δερβίς. "Ἐχι κι' ἕνα
περβόλι καὶ μέσα γλέψ ἕνα μνημα στρωμένο μὲ πλάκες, ἴσα με τέσ-
σερα μέτρα μακρὸ. Εἶνε τὸ μνημα τοῦ Ἕλληνα. Τέτοια μεγάλα μνη-
ματα μὲ κόκκαλα θεριοκαμένα, ἤθρανε καὶ ὄσας ἔσκαψαν στὴν "Αγία
Γαλαττιανὴ γιὰ νὰ βροῦνε γράσια.

Καλλιόπης Χρ. (Σ. Ζ. Ζ. Ζ.)
Παρ. Λογίτ
"Θρ. Λογίτ" τ. ΙΔ! 1939
r. 321

Εἰς τὴν ἀνατολὴν
ἐκ τῶν β. 1900

Φεβρουάριος 1900 (Φ. 1) ἀνατολὴν

Ε' Ἕλληνες, ἀνδρειωμένοι, Γίγαντες.

20. Τὸ μνημα τοῦ Ἑλληνα.

Στὴς Πόλεις τὸ Μπογάζ, ἀπ' τὴς Ἀνατολῆς τὸ μέρος, κοδὰ στὸ Μπέϊκος, ἀπάν σ' ἓνα δεπὲ εἶν ἓνας τεκές μ' ἓνα δερβίς. Ἐχί κι' ἓνα περβόλι καὶ μέσα γλέψ ἓνα μνημα στρωμένο μὲ πλάκες, ἴσα με τέσσερα μέτρα μακρὺ. Εἶνε τὸ μνημα τοῦ Ἑλληνα. Τέτοια μεγάλα μνηματα μὲ κόκκαλα θεριοι αμένα, ηῦρανε καὶ ἔδασ ἔσκαψαν στὴν Ἁγία Γαλατιανή γιὰ νὰ βροῦνε γρόσια. (Φ. Ι.)

Φυλάκτι
 Ιωαννίδης:
 ἀπὸ Ἑλβανολί:
 ἔτη 60 ἔτη 1900
 Καλλιθέα
 Χουρτζιδάκης:
 Ἐρακλίου Ἀθ.
 τ. Ι. Α. 1939
 σ. 321

165. Τὸ στόμα πὸν ἀεὶ καὶ ἔχ' κοκκινιά.

Βράζεις 1 ἄβγὸ σφικτά, πέρνεις τὸ ἀσπράδι, τὸ πιπιτίζεις μὲ φιλο-
κουπανισμένο γκιότζτασι, τὸ βάζεις σ' ἓνα τοιγπανάκι καὶ τὸ στραγκεῖς
σ' ἓνα φλυτζάνι. Μ' αὐτὸ ἀλείφεις τὸ στόμα καὶ τὴ γλώσσα μ' ἓνα κα-
θαρὸ πανάκι κάθε μέρα καὶ γιατρεύεται.

Φανάρι

172. Γιὰ τὸ τσίμπημα τοῦ σαρανταπόδαρου.

"Όταν ὁ σαρανταπόδαρος τσίμπηγε ἓνα ἄνθρωπο κίμνανε μιὰ κού-
νια κ' ἔβραζαν ἀπάν' τὸν τσίμπημένο, φώναζαν καὶ 40 νομάτ', γυναῖκες,
ἄντροι, παιδιὰ, 40 ποδάρια εἶχε ὁ σαρανταπόδαρος, 40 νομάτ' τὸν κού-
ναγαν, καὶ καθένας ἔφτυνε στο κραισινο πινακι που το εἶχαν κει στὸ
πλάγι. Πὸ κείνο τὸ φτύσιμο ἔβραζε κίνα δυὸ κόμποι μέσα στὸ νερὸ καὶ πό-
τιζε τὸν τσίμπημένο καὶ μὲ τὸ πεδέλειπο 1) τὸν ἔπλυνε τὴν πληγὴ ποὺ
τὸν τσίμπησε καὶ σὲ μιὰ βδομάδα γιάνισκε.

Φανάρι

1) Ὑπόλοιπο.

177. Γιὰ νὰ μὴ μεταβγῇ τὸ φίδι.

Πέρνεις ξίδι, πηλὸ καὶ μαῦρο χτένι καὶ πᾶς στὸ μέρος ποὺ βγαίνει
τὸ φίδι ρίχνεις λίγο ξίδι στὸν πηλὸ καὶ στὸ μέρος ποὺ ξεβγαίνει τὸ σταυ-
ρώσεις μὲ τὸ χτένι καὶ λὲς τρεῖς φορὲς:

"Ακου φίδι τοῦ φιδιουῦ
κ' ὁ τόπος ὅπου σ' ἔχει,
νὰ πάρης χτένι καὶ πηλὸ
νὰ πᾶς στὴν ἔρημη νὰ λουθῆς.
"Αρα λουθεῖς καὶ μὴ λουθεῖς,
νὰ σχισθῇ ἡ γῆς σαράντα ὀργιές
καὶ νὰ σὲ πάρη μέσα.

Καὶ τὸ φίδι δὲν μεταβγαίνει.

Φανάρι

182. Γιὰ τὸν φόβο.
Τοῦ μικροῦ περιστοριουῦ τὴν καρδιά καθὼς εἶναι ζεστή, μόλις τῶσφα-
ζαν τὴν τρώνε γιὰ τὸν φόβο.

Φανάρι

182. Γιὰ τὸν φόβο.
Στάχτη τοῦ Ἑβραίου ποὺ ἔκαψαν τὴν Μεγάλη Παρασκευὴ ἀνελοῦνε
μὲ τὸ νερὸ καὶ τὴν πίνε γιὰ τὸ φόβο.

Φανάρι

182. Γιὰ τὸν φόβο.
Λίγη πλάση 4) τῆς Μεγάλης Πέφτης, λίγο μεργελὶ ἀπὸ τὸν ἀχτάρη
καὶ ἀρπάζιμὸ νερὸ, τὰ ξαστρούζεις καὶ ἀκόμα νύχτα πρὶν ξημερώσει, ποὺ
εἶναι ἀκόμα τοῦ φοβισμένου τὰ σπλάγγνα ἀνοιχτά, τὸν δίνεις αὐτὰ τὰ
τρία ἀνακατωμένα καὶ περνάει ὁ φόβος του.

-4) Ζυμάρι.

Φανάρι

ξ'
Στὰ μαριτσούδια στίβνε λεμόνι καὶ τὰ βάζνε στ' ἄστρι τὴ νύχτα,
τὸ πρωὶ εἶναι λωμένα καὶ τὰ πίν' ὅποιος ἔπαθε φόβο.

Φανάρι

182. Γιὰ τὸν φόβο.
Τὸν φοβισμένο κρεμοῦνε ἀπ' ἀνάποδα, τὰ πόδια στὸ ταβάνι καὶ τὸ
κεφάλι στὸ πάτωμα, τὸν κουνοῦνε γιὰ νὰ γυρίσ' ἡ καρδιά τ' καὶ πάγει
στὸν τόπο καὶ λένε τρεῖς φορὲς:

Γυρίζουν τ' ἄστρα ἀπ' τὸν οὐρανὸ καὶ γίνονται γῆς,
γυρίζ' ἡ γῆς γίνεται οὐρανός.

Νὰ γυρίσ' ἡ καρδιά τοῦ . . . νὰ πάγη στὸν τόπο . . .

189. Γιὰ τὸ χυκιδό 2). (Φθίσιν)

α'

Κουπανίζνε φύλλα τῆς ροδοδάφνης μὲ τὸ σιδερογοῦδι, ρίχνε μέσα
λίγο νερὸ καὶ πίνε τὸ ζουμί.

Φανάρι

Ἐπειτα τὸν ξεκρεμοῦνε καὶ περνάει ὁ φόβος.

Φανάρι

Τὴ σιάχη τῆς φωτιάς τῆς Πρώτης Ἀνάστασης, ποὺ ἀναφταν ἔξω

68

Ἑλπινίης Σταμούλη Σαραντῆ

175. Γιὰ νὰ μὴ σὲ τσιμπήσῃ τὸ φίδι.

Ὅποιοι δούλευαν ἔξω στὰ χωράφια καὶ φοβούντανε τὰ φίδια, νὰ μὴ τοὺς τσιμπήσῃ ἀλειψαν θεριακὴ στὰ χέρια καὶ στὰ πόδια κ' ἂν ἦ μιάνα

καὶ κηρίαν καὶ ἐφαγαν καὶ ὁ οφθαλμὸς οὐκ ἐπῆγε καὶ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς τὸν εἶπε: Σὺ ὄφη γιατί δὲν ἦλθες;

— Ἐγὼ ἔφαγα.

— Τί ἔφαγες;

— Τσίμψα νιὸ καὶ πέθανε.

— Ἀχ καταραμένε, καὶ δὲν ἤξεραν νὰ βάλνε ἄλας καὶ στουπὶ καὶ φουντοκόφυλλα μὲ τὸ γάλα νὰ σοῦ συντρίψουν τὴν κεφαλὴ, νὰ γιάνε τὴν πληγὴ;

Τὸ λένε τρεῖς φορές, βάζνε πάνω στὴν πληγὴ ἄλας καὶ στουπὶ καὶ φουντοκόφυλλα βρασμένα μὲ γάλα καὶ γιατρεύεται.

Σκοπὸ

1) Ὑπόλοιπο.

180. Διὰ φαγοῦρα δπου ἔχουν ἐμπρός.

ἔπειτα νὰ τὰ λουπανίσῃς νὰ γίνουιν ὡσάν καφέζ, νὰ τὰ βάλῃς νὰ βράσουν μὲ ροδόστομο καὶ νὰ τὸ ἀλείψῃσαι, παύει ἡ φαγοῦρα.

181 Διὰ φαρμακομένους.

Πῶς γιάτρειναν στὴ Θεράκη

71

ἄστρο καὶ τὸ πρῶι θὰ δόσνε νὰ πιῇ ἐκεῖνος ποὺ ἔχ' τὸν φόβο.

Τσέρλου

Κόφρνε τὴ νύχτα περιστέρα, βγάζνε τὴν καρδίτσα κ' ἔτσι πῶς σπαρταράει τὴν γυροῦνε μέσα στὴ ζάχαρη καὶ τὴν δίνε στὸν φοβισμένο νὰ τὴν φάῃ τὴν ὥρα ποὺ κοιμᾶται ποὺ εἶναι ἡ καρδιά τ' ἀνοιχτή. Οἱ σπιτικοὶ τρῶνε τὴν περιστέρα.

Ἡράκλεια

ια'

Πέρονεις τρία χατζήδικα βόλια ἀπὸ τὸν Γιουδάνη ποταμὸ. Πέρονεις